

דַּרְשֵׁתִי קַרְבְּתֶךָ

על פי שיעורו של הרב איתן כהן שליט"א • השיעור נמסר בבית הכנסת פרי מגדים, צפת ת"ו • במוצ"ש פרשת קרח, תשפ"ו

ויקח קרח – חומרת המחלוקת

*"ויקח קרח", כמה המחלוקת קשה. אני לא מתכנן לדבר על זה, אבל רק אני רוצה להגיד דבר אחד.

בילקוט "לקח טוב" מביא מעשה שהיה בזמן החפץ חיים, שרצו להקים חברה קדישא חדשה, וידעו שיכול להיות מזה מחלוקת. החפץ חיים קם לדבר. הוא אמר: אני כבר מבוגר מאוד, אפילו אם היו משלמים לי אלפיים רובל כדי לדבר, לא הייתי בא לדבר. אבל כשבן אדם יגיע למעלה בשמיים, ויראה עד כמה המחלוקת קשה מאוד, אז הוא ניסה להיתלות בכל קש שיכול, כדי להינצל. ואז הוא גיד: בעיירה שלי היה איזה תלמיד חכם שקראו לו הרב ישראל מאיר כהן, שהוא ראה את המחלוקת ולא היה אכפת לו. אז שלא תגידו את זה עליי. אני רוצה להגיד לכם, כל מי שמחזיק במחלוקת, אומר החפץ חיים, זה כמו בן אדם שיש לו חבית בלי תחתית – שכל המצוות שהוא עושה, הכל הולך לסטרא אחרא, לא נשאר כלום. הכל הולך לאיבוד.

מחלוקת לא כמו שחשבת

בן אדם צריך לשנות את הראש שלו לפי איך שהתורה מתכוונת, לא לפי איך שהוא חושב. הוא קודם מניח הנחה, ולפי ההנחה הזאת הוא בונה יסודות. תוריד את ההנחה שלך – בוא תסתכל איך חז"ל מסתכלים על מחלוקת. חמור מאוד. לא רק מאוד – מאוד מאוד.

בן אדם יכול להניח תפילין, לשמור שבת, להחמיר, והוא מוציא המון כספים על כל מיני הידורים שבהידורים. באמת הוא משתדל בכל הלב – והכל הולך לסטרא אחרא. למה? כי הוא רוצה לסדר את העולם. השכן שלו לא הכי נחמד, לכן הוא צריך לדאוג לשכן שלו, לטפל בו. ובבית הכנסת, אל תשאל, יש כמה אנשים שצריך להוריד אותם. ובשכונה... כמובן. והחברותא שלו בכלל – שגם איתו אין סוף צרות. זה בן אדם בעל מחלוקת. בן אדם חושב שמחלוקת זה רק עם זה יהיה קבוצות של אנשים, אחד מול אחד, מאה מול מאה. לא! גם אתה מול אשתי – זה נקרא בעל מחלוקת.

איך יכול להיות... אין לו כלום והוא כל הזמן מחייך

הסיפור הזה בשבילנו, סיפר איזה יהודי אחד: אני רב באיזו עיירה, רב גדול, משכורת, רכב, וילה, הכל יש – אבל אין לי שמחה בחיים. מצד שני, גר פה בשכונה שלנו רבי זושא. מה אני אגיד לך? לא משכורת, לא וילה, גר באיזה צריף בסוף העיירה, במקום הכי נידח. והבן אדם הזה כל היום רק מחייך. אמרתי, אני חייב ללכת לשאול, איך יכול להיות? אין לו כלום, והוא כל הזמן מחייך.

הוא הגיע אליו בלילה, כדי שלא יראו שהרב הליטאי מגיע לרב חסידי – לא מתאים. הוא אומר לו: תשמע, יש לי שאלה לשאול אותך. איך יכול להיות דבר כזה – אין לך כלום ואתה צוחק כל היום?

אני אספר לך מה שהיה. אתה יודע, לפני איזה שבועיים הגביר משה עשה חתונה לבן שלו [בזמננו לא היו נוהגים לחלק הזמנות – פשוט המשרת היה עובר בית בית, מזמין כל אחד באופן אישי], והמשרת שלו הגיע לרב העיר. אומר לו: שלום, כבוד הרב, הגביר משה מחתן את הבן שלו בעזרת השם ביום שלישי, והוא מזמין את הרב לבוא לחתונה. תגיד לי, שאל הרב, כמה מוזמנים יש? הוא מסתכל ברישמה – יש שבע מאות מוזמנים. ואיפה אני ברישמה? מסתכל – אתה מספר שבע. שבע? חצוף! רב העיר מספר שבע? במקום שרב העיר יהיה מספר ראשון? חצוף! אני אראה לו. תגיד לי, מתי החופה תהיה? כתוב בשעה שבע. אני אספר לו מי זה רב העיר – אני אבוא בשעה שבע. כדי שידע באמת מי זה רב העיר.

הגיעה החתונה. רב העיר הגיע בשעה תשע. נו, בשעה תשע איפה כל האנשים נמצאים? בתוך השניצל. רב העיר הגיע או לא הגיע – אין שום נפקא מינה. מסכן, האולם מפוצץ, אין איפה לשבת. מצאו איזה כיסא רעוע, ורב העיר ישב באיזה מקום. פתאום הגביר משה מסתובב, אומר: וואי, כבוד הרב, מה אתה עושה פה? לא יפה! בוא לשולחן הכבוד. אה, מה אני אגיד לך – כל שולחן הכבוד כבר מלא. אז שמו אותו בשולחן הכבוד בשורה שנייה.

עכשיו צריך ללכת לחפש אוכל לרב העיר. הלך לחפש, נכנס למטבח. אמרו לו: אמרת שבע מאות מוזמנים, הזמנת אלף, אין אוכל! הגביר הסתובב בין השולחנות, מצא תפוח אדמה נגוס, חצי שניצל, חצי עוף, חצי אכלו ממנו – שמו לרב העיר. הוא מסתכל, לא מתבייש – זו המנה שמביאים לרב העיר? לא מתבייש!

נגמרה החתונה, שבע ברכות. הוא אמר בלבו: לפחות בשבע ברכות, אחרי ברכת המזון, יכבדו את רב העיר. מה אני אגיד לך – אפילו ברכה אחת לא קיבל. ורב העיר יצא משם, איזה עצבים! איזה צער, יצא מכל החתונה הזאת.

כבוד הרב, זה אצלך. עכשיו אני רוצה לספר לך מה שאצלי. אני בצריף, יום אחד דפיקות בדלת. מי הגיע? המשרת של הגביר משה. אומר לי: שלום, רבי זושא, הגביר משה מזמין אותך לחתונה. אמרתי לו: אותי? אני לא מכיר אותו! הוא מזמין אותי לחתונה? באמת, מה אתה אומר! הוא חושב עליי? איזה כבוד! טוב, תגיד לי, כמה מוזמנים יש? אומר לי: יש שבע מאות. איפה אני רשום? מסתכל – אתה שש מאות תשעים. יש עוד עשרה מאחריי?! איזה כבוד, גם הזמין אותי, וגם יש עוד עשרה מאחריי – איזה דבר גדול! תגיד לי, מתי החופה תהיה? כתוב בשעה שבע. על הכבוד שהוא עשה לי, אני מגיע

בשעה חמש, אני אתחיל לערוך את השולחנות – כזה כבוד עשה לי! באמת באתי בחמש, התחלתי לסדר את השולחנות. שבע – חופה. רב העיר לא הגיע. אז מי עשה חופה וקידושין? זושא. מי ישב בראש שולחן הכבוד? זושא. תגיד, המנה הכי מכובדת שהייתה בעולם – מי קיבל? זושא. נגמרה החתונה, שבע ברכות – מי קיבל את כל השבע ברכות? זושא. עכשיו הבנת למה זושא שמח ורב העיר עצוב?

בן אדם מסתובב בעולם, רוצה לחנך את כולם. ההוא לא מתאים לו, וההוא לא מסתדר לו, הוא נכנס למחלוקת. ואחר כך הוא שואל: למה אני עצוב? ולמה לא הולך לי בחיים? תתחיל להסתכל על הדברים הטובים.

מחלוקת זה אש. כל המצוות שאתה עושה – אתה משקיע – והכל הולך לך לפח. למה? אתה נכנס למחלוקת – זה אש! בן אדם צריך מאוד מאוד להיזהר.

באנו לעולם רק כדי לתת

"ויקח קרח". הכל תלוי במילה הזאת. הטעות של קרח זה שהוא בא לקחת. מה אתה לוקח? בעולם הזה באים רק לתת.

מביא רבי איצ'לה מוולוז'ין (בשם אביו, רבי חיים מוולוז'ין, בהקדמת בן המחר לנפש החיים): "וכה היה דיבורו אלי תמיד, שזה כל האדם – לא לעצמו נברא. רק להועיל לאחרים. ככל אשר ימצא בכחו לעשות". בשביל זה באת לעולם. ומה עשה קרח? הוא החליט לקחת משהו בשבילו. זה האסון הגדול שיש.

וכותב רבי חיים שמואלביץ: חז"ל אומרים שמצורע חשוב כמו מת. ולמה? כי מצורע לא יכול להיטיב לאחרים. איפה הוא נמצא? מחוץ לעיר, אסור להתקרב אליו. בן אדם שלא יכול להיטיב לאחרים – חז"ל אמרו שנחשב מת. אתה יודע מה הכוונה בן אדם חי? הפירוש: אתה מיטיב לאחרים – זה נקרא חי.

ולכן קוראים לים המלח – "ים המוות". למה? הוא לא נותן כלום לאחרים, כשאתה לא נותן כלום לאחרים, זה נקרא בחז"ל מוות. שכל לעולם רק כדי לתת, לעשות טוב לשני. ולכן בורא עולם ברא את כולנו חסרים, כדי שבנו אחד יוכל להיטיב עם השני.

הסוד שפותח את כל השערים – להיטיב לזולת

סיפר יהודי אחד צדיק: כמה שאנשים חושבים ששידוכים זה קשור לכל מיני חשבונות של הארץ – לא קשור כלום. אני הייתי מבורך בכל הברכות שיש בעולם. הייתי בחור יפה, בחור עילוי, מתמיד, צדיק – ואין שידוכים. שום דבר לא הולך. את השמים קרעתי. איפה לא הייתי? בכל ציון של צדיק התפללתי – ולא עזר. התפילות לא התקבלו. שלושה אחים מתחתיי כבר התחתנו.

כשהייתי בגיל שלושים ואחת, הלכתי לאיזה ציון של צדיק, ושם פרצתי בבכי. לא ידעתי למה אלוקים נעל את הכל. כשיצאתי משם, קיבלתי על עצמי להיטיב עם אחרים. אמרתי: אם הכל סגור ונעול, הדבר היחיד שפותח את כל השערים זה שתעשה טוב לשני.

פרסמתי באחד המקומות שיש איזה אברך שמוכן ללמד את הבן שלך, לעזור לו בלימודי קודש. עבר אולי שבוע, שבועיים, התקשרה אליי איזו אמה אחת. היא אומרת: אנחנו גרים בנווה יעקב בירושלים, עלינו מרוסיה, והבן שלי הוא ילד טוב, אבל הוא מתקשה בשפה, אם אתה יכול לעזור לו. אני כל יום הייתי נוסע מהבית שלי לנווה יעקב כדי ללמד אותו בחנינם. ובאמת הילד הזה גדל, פרח, קיבל יותר אומץ, יותר למד טוב. ובאמת בתלמוד תורה הרבה אמר רבי שיש שינוי גדול לטובה.

עברה תקופה מסוימת, ויום אחד, אחרי שסיימתי ללמד את הבן הזה, קורא לי האבא. אומר לי: תראה, אני כבר מזמן חושב עליך. ראיתי אותך כשאתה מלמד את הבן שלי, וראיתי שאתה באמת בן אדם טוב. אני רוצה להציע לך את הבת שלי לשידוך. מה אתה אומר? אמרתי לו: תתקשר להורים שלי ותשאל, ומה שייגידו לך – נעשה. ובאמת משם צמחה לי הישועה, ואחרי זמן מסוים התחתנתי.

זמנתי שהדבר היחיד שפותח לבן אדם את כל העניינים, זה שכן אדם עושה חסד עם השני. איפה שאתה מרגיש שנעול לך, פרח, אתה מרגיש שיש לך קשיים – כשתעשה חסד, זה נפתח. וזו הטעות של קרח, "ויקח" – מה אתה לוקח? באנו לעולם פה רק לתת.

מי שחושב על הזולת – לקח מן השואה

סיפר פסיכולוג גדול אחד – קראו לו ויקטור פרנקל (פסיכולוג יהודי יליד וינה וניצל שואה, מגדולי הפסיכולוגים בדורו): עברתי את השואה, וראיתי דבר אחד – בשואה, כל מי שחשב איך אני יכול לעזור לשני – אלו האנשים שניצלו. כל אלו שחשבו איך אני יכול להינצל, ולא חשבו על השני – גם אם מבחינה גופנית הם היו יותר חזקים, אלו לא שרדו. רק אלו שחשבו על השני, אלו היחידים שהצליחו לשרוד.

חסד נהג האוטובוס והתוצאה לאחר 16 שנה

סיפר הרב צבי נקר: סיפר נהג אוטובוס מקו 350 [בני ברק – אשדוד]: יום אחד אני נוסע, ובאחת התחנות האחרונות של היציאה מבני ברק לכיוון אשדוד, עוצרים אותי איזה זוג. האוטובוס מפוצץ, אין איפה להכניס. הזוג הזה בקשו: תעשה טובה, אנחנו חתן וכלה, מחכים לנו לשבע ברכות. אם אנחנו לא ניסע, אין שבע ברכות. תעשה טובה. אמר להם: אבל אין איפה להכניס! הם שכנעו אותי – אנשים מחכים לנו שם, אנחנו חתן וכלה, אתה יכול לעזור? ריחמתי עליהם, העלתי אותם ונסענו.

כשהגיעו לאשדוד, אומר להם הנהג: אל תרדו, אני אקח אתכם עד המקום. אמרו לו את הכתובת. היה שם איזה זקן אחד, אמר לו: אני יכול גם להצטרף לנסיעה, כי גם אני גר באזור שם. אמר לו: כן, למה לא.

ובאמת נהג לקח את החתן והכלה ספיישל, עד המקום של השבע ברכות. לפני שהם מגיעים למקום, הנהג אמר להם: אתם יודעים, אני נשוי למעלה מעשר שנים, כמה טיפולים עשיתי, ושום דבר לא הולך, אין אפילו אור בקצה המנורה, כלום. תעשו טובה, אם אתם יכולים, תתפללו עליי שאני אוזנה לילדים.

*"תמוז" ראשי תיבות: תקיים מצוות ותרבה זכויות, כן יהי רצון. רצינית להגיד ישר כח לכל העוסקים בעריכת והדפסת העלון "דרשתי קרבתי". איזה תלמיד חכם אחד גדול שפגש אותי בשבוע [הוא גר במאור חיים]. הוא אומר לי: נראה, אני כבר עברתי את גיל שבעים וחמס. אני יודע שגבול הזה כבר לא משתנים. אתה יודע כמה ניסיתי להשתנות? לא הולך. אבל מה אני אגיד לך? מאז שהתחלתי לקרוא את העלונים של "דרשתי קרבתי", אני אומר לך שגם בגיל הזה משתנים. והוא אמר לי תודה רבה – יישר כח גדול. (יש עוד כמה סיפורים חזקים על זה, אבל אני שומר אותם לפעם אחרת).

יום אחד אשתי שרה אומרת לי: עד מתי תהיה שכיר? קום לך, תפתח מפעל. אני מאוד מפחד, אולי לא יצליח, לא ילך. לך, אני אחריך, מי יודע מה יכול להיות. הלכתי, שכרתי איזה מחסן, תליתי שלט גדול: "מתקן מזרונים". יום, יומיים, שלושה, שבועיים – אין, אף אחד לא מגיע. אחרי שבועיים הגיע איזה בן אדם, אומר לי: שלום, ראיתי שאתה מתקן מזרונים, אני יכול להביא לך מזרונים לתקן? אומר לו: כן. הביא לי שלושה מזרונים. מתי אני אקבל אותם? אמרתי לו: בעזרת השם, תבוא מחר תיקח אותם.

למחרת הבן אדם הגיע, אומר לי: זה לא המזרונים שלי. אומר לו: זה שלך, אין משהו אחר. אומר: תשמע, אבל זה חדש, זה מהניילון. אמרתי: נכון, עשיתי לך אותם חדשים מהניילון. הוא כל כך התלהב, והוא היה בן אדם מאוד מפורסם – בכל מקום פרסם אותו. מאותו יום לא פסקה עבודה. בכל מקום הבאתי עוד פועלים, ואנחנו רק עובדים יום ולילה, לא מספיקים את הקצב של העבודה.

אשתי אומרת לי יום אחד: די, כמה אתה מתקן מזרונים, תעשה משהו חדש בחיים. מה אני אעשה? תפתח מפעל של מזרונים. ואז קפצתי לי, פתחתי מפעל של מזרונים. אין קוראים למפעל הזה? "פרדייז" – נכון, זה המזרונים המפורסמים [פרדייז באנגלית פירושו "גן עדן"]. בינתיים נולדו לנו עשרה ילדים, גדלו, נפתחו בכל ארצות הברית שלושים ושישה סניפים.

הייתה לי מצווה אחת שהחזיקה אותי כל השואה – זו מצוות הנחת תפילין. חמש שנים לא פספסתי יום אחד בלי תפילין. הייתי מוכן להקריב את כל החיים שלי בשביל מצוות תפילין. ואם יש לי משהו ששרדתי את השואה, זה רק בגלל שמסרתי את נפשי על מצוות תפילין.

שווה כל הון שבעולם – תפילין של פעם אחת

הוא התעשר עושר אגדי. בגיל שמונים וקצת, הוא מתקשר לאשתו, אומר לה: כואבת לי הבטן. כואבת לך הבטן, בסדר, אכלת משהו לא הכי טוב, תנוח תירגע, יסתדרו הדברים. התקשר אליי אחרי חצי שעה: נחתי נרגעתי – לא עוזר, כואב לי הבטן מאוד חזק. תשתה כוס תה. אחרי כוס תה – לא עוזר. אומר לה: אני מרגיש משהו לא טוב, תבואי, תיקחי אותי לבית חולים. הזמינה נהג, הורידו אותי לבית חולים. התקשרה לילדים, הודיעה להם שאבא נמצא בבית חולים.

הגיעו לבית חולים, עושים בדיקות, הכל תקין, ואבא מתקפל מכאבים, צועק, לא יכול לשאת את הכאבים. הילדים הגיעו, אומרים: פרופסור, תעשה בדיקות יותר מקיפות. עשו סיטי, והתגלה 'החיידיק הטורף' בתוך המעייים של אבא. והוא אומר: אני מצטער, זה כבר אכל את כל המעייים, אין מה להציל. בדרך כלל יומיים, אם יהיה נס שלושה ימים, לא יותר מזה.

דוקטור, אין תרופה לזה? אין תרופה? יש משהו בגרמניה, רופא גדול, אבל הוא לוקח המון כסף. אל תדבר איתנו על כסף, תגיד לנו מה הוא יכול לעשות. הוא לוקח ארבע מאות אלף דולר. אמרו: תתקשר.

הוא מתקשר, שאלו אותו: יש מה לעשות? אמר: כנראה שיש מה להציל. אז אנחנו נארגן שהחולה יבוא לגרמניה. אמר: אני מחר בערב מגיע לארצות הברית. אמרו לו: עד מחר בערב, מי יודע אם החולה יחזיק מעמד. אנחנו שולחים לך עכשיו מטוס פרטי, תבוא עכשיו לארצות הברית. הוא הגיע, עיין בכל המסמכים, מסתכל, אומר: אני מצטער, כבר אין מה להציל. כל מה שאני יכול – כבר המצב גמור. למה אין מה להציל? אני פיתחתי שיטה של איזה חיידיק שטורף את החיידיק הטורף. הבעיה שהחיידיק הטורף הזה כבר אכל את כל הקיבה, אז אין כמעט מה לעשות.

שרה, אתו של דוד, שואלת אותו: תגיד, דוקטור, אין מה לעשות כלום? אמר: יש מה לעשות. מה עושים? יש דבר כזה שאנחנו יכולים להרכיב לו רקמות חדשות, פשוט ליצור קיבה חדשה. אבל זה עולה הון תועפות. אני אצטרך להביא את כל הציוד בשלושה מטוסים מגרמניה לארצות הברית, אני אצטרך שישים רופאים, וכל זה יעלה שני מיליון וחצי דולר. שאלו אותו: כמה אחוזים זה יכול להצליח? זה המישים המישים.

בגלל הסכום העצום, והספק בהצלחה של זה, הם שלחו פקס לבית של הרב אלישיב. בשעה שתים, שהרב אלישיב התעורר, הנכד אמר לרב אלישיב את השאלה. הרב אלישיב אמר: לא הון שבעולם בשביל להציל חיים – מה השאלה בכלל.

מיד התקשר לפרופסור מגרמניה, תבוא עם כל הציוד. הפקידו לי בחשבון שני מיליון וחצי דולר, וגם עוברת שאם הניתוח לא יצליח וצריך לעשות פעם שנייה, אז צריכים עוד שני מיליון וחצי דולר. חתמו לו על הכל, והוא עשה את הניתוח. הפרופסור יצא, הניתוח עבר בהצלחה. עבר כמה זמן, אבא התעורר, והרופא אמר שהבן הבכור ייכנס לאבא, לא ייכנסו כולם, כדי שלא יקבל יותר מדי רגשות, זה לא מתאים.

כנס הבן הבכור, שואל את אבא: אבא, אתה רוצה משהו, אולי לשתות? אמר לו: אני רוצה חרוף, תביא לי תפילין. לא הנחתי תפילין היום. זו הפעם הראשונה מהבר מצווה שעוד לא הנחתי תפילין. מיד רצו, הביאו תפילין, ועם הרופאים ביחד הניחו לו את התפילין. ואבא אומר לבן: תגיד איתי שמע ישראל. אומר: שמע ישראל. כשהוא אמר "השם אחד", איבד את ההכרה. הגיעו הפרופסורים, עושים החייאה, אחרי שעה – הלך, אין מה לעשות.

ישבו שבעה. הייתה להם שאלה: האם היה שווה להשקיע שלושה מיליון דולר בשביל שהאבא יזכה להניח תפילין פעם אחת? שווה כל המאמץ הזה, כל הסכום הגדול הזה? הם שלחו את השאלה הזאת לרב אלישיב.

הרב אלישיב אמר: היה שווה להשקיע פי עשרה ממה שהשקעתם, בשביל לזכות עוד פעם להניח תפילין בחיים. ותדעו שכל מה שהשקעתם זה גרושים לעומת השכר של המצווה, שפעם אחת יהודי זוכה להניח תפילין.

"ויקח קרח" קרח טעה – שהוא לקח במקום לתת. באנו לעולם לתת, לא לקחת. דבר אחד אתה יכול לקחת – זה רק את המצוות. מצוות תתן! כל פעולה, כל מה שאתה עושה, כל מה שאתה מרגיש, כל מה שאתה משקיע – זה גרושים לעומת השכר של המצווה. והשם יעזרונו על דבר כבוד שמו, אמן ואמן.

אמרו לו: בזכות החסד שעשית איתנו, שהכנסת אותנו לאוטובוס, ואתה לוקח אותנו עכשיו שפייסל עד המקום – אנחנו מברכים אותך שבעזרת השם אתה זוכה שנה הבאה לבן. ההוא הזקן אומר לו: תגיד אמן, תגיד אמן. טוב, הוא ענה אמן. וזהו, הוא ירדו.

הנהג שאל את הזקן: איפה אתה צריך להגיע? אמר לו: אני עוד כמה תחנות. לוקח אותו עד המקום. אמר לו הזקן: הם בירכו אותך שתזכה לבן, אני מברך אותך בעזרת השם שהבן הזה יהיה צדיק. שואל אותו הבן אדם: מה זה צדיק? מה אני אגיד לבן אדם חילוני מה זה צדיק? אומר לו: תשמע, ילד טוב. אתה רואה ילדים טובים כאלה, כזה יהיה לך ילד טוב. אומר לו: תגיד אמן. אמר לו: אמן.

טוב, סיפר הבן אדם: עשרה חודשים לאחר מכן נולד לי בן. אנחנו משפחה חילונית לכל דבר, אין שבת, בקושי יש כיפורים, אין כמעט כלום מבחינה דתית. ואנחנו יש לנו רק את הבן הזה – בן יחיד. גדל הילד הגיע בר מצווה, עשינו לו באיזה אולם בר מצווה, משהו ברמה גבוהה מאוד.

למחרת אני שואל את הבן: תגיד לי, נו, איך היה, פינקנו אותך? אתה רוצה עוד משהו? אומר לי: אבא, תראה, השכנים למטה, החרדים, משפחת ברוידא, הם גם כן עשו בר מצווה לבן שלהם עכשיו. קינאתו בו – הוא ראה לי שמח מהבר מצווה. אני רוצה לעשות בר מצווה כמו של הדתיים האלה. אמר לו: אין בעיה, בוא נלך אליהם.

ירדו לשכנים: אנחנו רוצים שתגידו לנו, איך עושים בר מצווה של דתיים? אומר: דבר ראשון, תקנה תפילין. מה זה תפילין? אמר: אני אתן לך את הכתובה, תקנה תפילין. מה עוד הוא צריך? תקנה לו כובע וחליפה. טוב, קנה לו כובע וחליפה. מה עוד צריך? תספר אותו בצורה יפה, כובע וחליפה, נעליים יפות, ובבית הכנסת נעשה עלייה לתורה, נביא כמה ברכות, ישמחו אותו שם. אמרו לו: יופי. באמת קנו תפילין, קנו לו כובע וחליפה, וזהו.

אחרי הבר מצווה אומר לו: אבא, אני רוצה להישאר עם הכובע והחליפה, זה יפה לי. אמר לו: מה זה יפה לך? אבל מחר שבת, ואנחנו נוסעים לימים. מה, אתה תיסע לימים עם כובע וחליפה? אמר לו: לא, אז אני לא בא לימים, לא נעים. אז מה נעשה? שאל האבא. אמר לו: תיסעו איתם, אני אישאר. אמר: בסדר. ומשם, וגם הם נסעו והוא נשאר.

עבר תקופה, אמר לו: אבא, זה לא נעים, אני הולך לבית ספר חילוני, עם כובע וחליפה, כולם צוחקים עליי שם. אני לא רוצה להיות בבית הספר הזה. טוב, מה אני אעשה? שאל את השכנים. אמרו לו: תעביר אותו לבית ספר של דתיים, אתה לא יכול להשאיר אותו ככה, כולם צוחקים עליו, אתה רוצה שיהיו לו אחר כך בעיות נפשיות? טוב, העביר אותו משם, נכנס לשישיב.

יום אחד הוא חוזר בשבת הביתה, אומר: אמא, את האוכל שלך אני לא יכול לאכול. אמרה לו: מה יש עם האוכל שלי? הרב שלנו אמר שכל יהודי שמבשל בשבת, אסור לאכול את האוכל שלו. נו, אז מה עושים? תבשלי ביום שישי את האוכל, תשימי על הפלטה, זה מה שצריך לעשות. אמרה: זהו? כן, זהו, לא יותר מזה. אומרת: בסדר, אין בעיה, אני אסדר לך את זה. באמת, כשתבוא פעם הבאה, אני אכין ביום שישי, נשים על הפלטה. ומפה, מהפלטה הזאת, ועוד פלטה, ועוד נרות שבת – בסוף כל המשפחה חזרה בתשובה.

החסד הזה שהבן אדם עשה לפני שש עשרה שנים עם איזה חתן וכלה. חשבת שזה נגמרו? איזה נגמרו, לא נגמר לעולם. אדם שידוע להיטיב עם השני, ההטבה הזאת הולכת איתו כל החיים שלו.

אובדן של מצות כיבוד אב ואם

כותב הרב אלישיב בספר "דברי אגדה": על כל הקרובים, אחרי שבעה ימים שולל את הקריעה (תופר תפירה בלתי שווה) אחרי שלושים יום מאחה את הקריעה (תפירה מלאה המחזירה את הבגד לקדמותו). ועל אביו ואמו – שולל אחרי שלושים, ואינו מאחה לעולם. למה אינו מאחה לעולם? כותב הירושלמי במסכת מועד קטן (פ"ג ה"ח): מכיוון שאבדה ממנו מצוות עשה של כיבוד אב ואם, לכן אינו מאחה את זה לעולם – על המצווה שאבדה לך, זה כזה אסון. לכן תזכורת, שתזכור שאבדה לך מצווה – אי אפשר לתאר את האסון הגדול הזה.

מסירות נפש על התפילין – סיפורו של דוד רוזנבלום

סיפר איזה בחור, קוראים לו דוד רוזנבלום: גדלנו בפולין, ואחרי כמה זמן התחנתתי חצי שנה אחרי החתונה פרצה השואה. לא נשאר זכר מכל המשפחה שלי – לא אבא, לא אמא, לא אחים, לא אחיות. גם אשתו הלכה. נשארתי היחיד ששרד את השואה.

כשנכנסתי לשואה הייתי שוקל כתשיעה קילוגרם. כשיצאתי משם, אחרי חמש שנים, שקלתי כשלושים וחמישה קילוגרם, 'אין לו גוף, ולא דמות הגוף', השם ירחם.

אומר: עברתי לארצות הברית, קיבלתי על עצמי החלטה – אני לא אתן לגרמנים לשבור את הרוח שלי. אני הולך באש ובמים, אני רוצה להקים משפחה, אני רוצה לחיות בחזרה. ובאמת, איזו משפחה יהודייה אימצה אותי. סידרו לי עבודה באיזה מפעל של פלסטיק, התחלתי לעבוד כל השבוע. ואני בן אדם שמגיע לעבודה, בא לעבוד. יום ישישי בשעה שתים עשרה אני אומר לבעל המפעל: שבת שלום, ניפגש יום ראשון. אומר לי: איזה יום ראשון? דבר ראשון, העבודה נגמרת בשעה שש, וגם מחר עובדים. אומר לו: לא, אני יהודי, אני לא עובד בשבת. אמר: אתה לא עובד בשבת, אז תלך מפה, שלום. פוטרתי מהעבודה.

חזרתי הביתה, סיפרתי למאמצים שלי שסילקו אותי, ונשארתי בבית. עבר זמן, הכרתי איזו אישה אחת, קראו לה שרה, בדיק היא עברה מה שעברתי. כל המשפחה שלה הלכה, בודדה בעולם. נפגשנו כמה פעמים, ראינו שאנחנו מתאימים, והתחנתנו, וגרנו ביחד אצל המאמצים שלנו – הקצו לנו חדר אחד.

אחרי זמן מסוים סידרו לי אצל אישה יהודי שומר תורה ומצוות, במפעל של מזרונים, מקום לעבוד, וגם בשבת לא צריך לעבוד, הכל מסודר. ובאמת נכנסתי לעבוד, ועבדתי מכל הלב, היה לי שם טוב מאוד מאוד בעבודה, היו אומרים שיש לי ידי זהב. נולדו לנו גם ילדים.